

Новак Ражнатовић

О РАЗГРАНИЧЕЊУ ЦРНЕ ГОРЕ И ТУСКЕ
(1881—1887)

Пошто је Турска упркос одлуци Берлинског конгреса успјела да задржи Плав и Гусиње — али је у накнаду за то под притиском европских сила морала крајем 1887 Црној Гори да врати територију Улциња — на реду је било да се граница између Црне Горе и Турске, у цијелој дужини од Јадранског мора до Мојковца и Таре, прецизира односно обилежи. Ипак је прецизирање ове границе имплицирало рјешавање још неких, доста значајних, територијалних питања. А друго, с обзиром на одређена подозрења домаћег муслиманског и сусједног албанског становништва према Црној Гори као држави, официјелно разграничење са Турском имаће значај као јасна потврда, иначе стеченог и признатог, легитимитета и суверенитета Црне Горе као државе.

Донекле као саставни дио враћања територије Улциња Црној Гори, био је рад на прецизирању црногорско-турске границе на томе сектору, односно на потезу од Јадранског мора до Скадарског језера. На препоруку амбасадора европских сила у Цариграду, међународна комисија за разграничење састала се јануара 1881. године у Скадру, и успјела да прецизира само онај дио границе који је иначе био природно обилежен: потоком Мегуред до ушћа у Сашко језеро, па средином овог језера и рјечицом што из њега извире до ријеке Бојане код села Свети Ђорђе, а онда матицом Бојане до њеног ушћа у Море. Обилежавање границе на чисто копненом потезу од извора потока Мегуред до острвца Горица Топал при обали Скадарског језера одложено је наводно због лошег времена. Заправо, Турци су на овоме сектору задржали један узани појас брдског земљишта.

На дугачком потезу од сјеверне обале Скадарског језера, поред Подгорице, Плава и Гусиња до планине Мокре, онда поред Берана до Мојковца, граница односно демаркациона линија остала

је „разграђена“ — како се то каже у многим црногорским документима. Од Мојковца па до тремеђе са Босном и Херцеговином односно Аустро-Угарском у Шћепан-Пољу, граница Црне Горе и Турске природно је обиљежена ријеком Таром. Али управо код Мојковца, након повлачења из Колашина октобра 1878. године, Турци су преко Таре задржали Поља Колашинска. Такође супротно одређењу Берлинског уговора, Турци су након предаје Подгорице фебруара 1879. године у зетској равници задржали село Магагуж. Међутим, највећи територијални проблем биће прецизирање нове граничне линије према Плаву и Гусињу.

Само одлагање прецизирања границе имало је посебних политичких импликација, тежих него што је питање територијалних исправки. Одуговлачење је значило продужавање једног посве негативног и неодређеног *statusa quo*. Такав положај према Турској стварао је код домаћих муслимана, па донекле и код сусједних Албанаца, илузију о некој несигурности и необавезности нове црногорске власти и уопште Црне Горе као државе. Поред осталог, изражавало се то у одбијању Муслимана да се повинују закону о обавезном основном школовању дјеце, без обзира на то што је за њихову дјецу била гарантована исламска вјерска настава. На демаркационој линији према Подгорици и Зети врзмао се велики број муслиманских емиграната — мухацира — упадајући и изазивајући свакојаке инциденте.

Нерегулисано гранично питање са Турском битно је допринело једном перманентном притиску сусједне Монархије на Црну Гору. Док још није учврстила власт у Босни и Херцеговини, Аустро-Угарској је одговарало стање неодређених односа између Црне Горе и Турске. То стање је сасвим погодновало политици Беча да преко попова, конзула и других агената развија свој утицај на албанске католике, особито на оне у сусједству Црне Горе. Пред неизбјежном чињеницом да ће их међудржавни официјелни третман границе према Подгорици материјално погодити, сусједна племенска област Малесије налазила се између двије ватре: између господара Турака и комшија Црногораца. Зато није чудо што су се сусједни Груди, Хоти и Кастрати знатним дијелом подавали илузији да им аустријски цар може помоћи.

Током 1881. године књаз Никола је преко руске владе покушавао привољети Турке да приступе сређивању границе са Црном Гором. Но, амбасадор Нелидов узалуд је у Цариграду настојао да за то питање ангажује остале заступнике европских сила. Турци су те године заправо били ангажовани коначним обрачуном с Албанском лигом, углавном са њеним огранком на југу Албаније. Исто тако, 1881. године рјешавало се, опет посредством европских сила, турско-грчко гранично питање.

Пошто су Турци коначно угушили покрет Албанске лиге, и обавили разграничење са Грчком на страни Албаније, књаз Никола је оцијенио да се може и мора са њима ступити у контакт ради рјешавања превасходно граничног питања. И већ као израз

бољег расположења, нови турски посланик на Цетињу октобра 1881. године изразио је књазу Николи бојазан његове владе од агресивних намјера Аустро-Угарске. Дијелећи исту бојазан, књаз је спремно узвратио жељом да Црна Гора и Турска уопште добре добросусједске и пријатељске односе. Након тога је султан Абдул Хамид без церемоније упутио књазу Николи један управо немогућ предлог: да Турска и Црна Гора склопе офанзивни и дефанзивни војни савез и у ту сврху да га књаз званично посјети у Цариграду. Одолијевајући шоку, у коме су одјекивали вјекови црногорско-турског ратовања, књаз Никола је изразио готовост да са Турском успостави добре и пријатељске односе, али да би најприје требало ријешити међусобна конкретна питања, од којих је најпрече — међудржавна граница. Захваљујући на љубазном позиву, књаз је поручио да би посјету Цариграду могао да учини у повољнијим околностима, када ни у резонима европске дипломатије не би било резерве у погледу њене опортуности. Разумљиво, за малу Црну Гору, уклијештену између Турске и Аустро-Угарске, књаз Никола је тражио један избалансирани однос са обје стране.

Питање црногорско-турске границе конкретније је начето још крајем 1881. године. Упитали су Турци да ли би им Црна Гора оставила село Матагуж у Зетској равници, јер да би то олакшало рјешење цијелог проблема. На почетку одбијајући икакве парцијалне и једностране уступке, књаз Никола је априла 1882. начелно ипак прихватио да Турској препусти село Матагуж, с тим да Црна Гора добије адекватну компензацију на неком другом мјесту.

Као што је јасно, обје стране нашле су интерес да избјегну европску међународну комисију, претпостављајући билатерално рјешавање међусобног граничног проблема. Међутим, заједничку оријентацију на билатерално рјешење Турци су покушали употријебити за једну шпекулацију граничном линијом према Плаву и Гусињу. Наиме, када је средином 1880. склапан аранжман о томе да се умјесто Плава и Гусиња Црној Гори врати територија Улциња до Бојане, европске силе су доста прецизно назначиле граничну линију према Плаву и Гусињу. Том линијом је одређено да знатан дио округа Плава и Гусиња има да припадне Црној Гори. Но, прихватајући и спроводећи аранжман о замјени тих територија, Турци су избјегли да се о тој такозваној Грамливиној линији од 26. јуна 1880. изричито изјасне. Правећи се да за то не зна, Риза бег је септембра 1882. рекао министру Радоњићу да неће бити тешко да се повуче граница између округа Плава и Гусиња и Црне Горе. Указујући на Грамлинову ноту, Радоњић је одбио сваки разговор мимо јасне основе назначене у тој ноти, а да црногорској влади увијек стоји на располагању законита могућност да се обрати силама потписницама Берлинског уговора за интервенцију у питању разграничења са Турском. Чврсто се држећи такозване Грамлинове линије, црногорска влада и даље је преферирала билатерално рјешавање граничног питања са Турском.

На иницијативу Порте, почетком 1883. године на Цетињу су се повели преговори о довршетку прецизирања границе између Мора и Језера и, што је особито важно, о граничној линији од сјеверног обода Скадарског језера до Градишта сјеверно од Подгорице. Заступници Порте (посланик на Цетињу Риза бег и миралај Бедри бег) и заступници Црне Горе (министар иностраних дјела војвода Станко Радоњић и бригадир Нико Матановић) потписали су (29. XII 1882) 10. I 1883. протокол у коме се најприје прецизира онај необилежени, копнени дио границе од острвца Горица Топал при обали Скадарског језера до извора потока Мегуред према Улцињу. Као главна и битно нова ствар, прецизира се у овом протоколу гранична линија од ушћа Гостиљског потока у Скадарско језеро, онда зетском равницом до Градишта изнад Подгорице. Црногорски заступници су поставили питање о даљој линији Градиште — Мокра — Шекулар — Мојковац, а турски заступници су одвратили да о томе немају потпуне инструкције па је ствар остављена за касније. Постигнути споразум имао се спровести у року од 15 дана. У противном, црногорска влада сматраће се ослобођеном овога аранжмана, што значи и пристанка да препусти Турској село Матагуж у Зети, а вратиће се на линију означену нотом лорда Гранвила од 26. јуна 1880. године.

Према договору двије стране, 16. јануара 1883. требало је почети са обиљежавањем линије у Крајини, од Скадарског језера до извора потока Мегуред. Међутим, заказаног дана турски комесари нијесу изашли на лице мјеста. Црногорци су дошли спремни, па је њихов одред од 2000 војника једноставно запосио територију до линије назначене протоколом од 10. јануара 1883. На демаркационој линији није било турске војске, већ само „неколико Албанаца и турских бјегунаца“ из Црне Горе (емигранта-мухаџира) који су се пред црногорском војском одмах уклонили. На томе кратком потезу Црногорци су затим сами поставили граничне знаке.

Свеједно, Турци су избјегли да изврше протокол од 10. I 1883. Главни сектор границе од Скадарског језера до Градишта и даље је остао „разграђен“. У знак протеста, црногорска влада је прекинула свако саобраћање са турским послаником на Цетињу. Ипак, Турци су прећутно прихватили онај црногорски, нимало дипломатски, поступак односно запосједање спорне територије у Крајини.

На то што су Турци погазили један споразум са Црногорцима, за шта су ови учинили један релативно значајан територијални уступак у равници Зете, директно је утицала ситуација у сусједној Малесији. Из бројних докумената знамо да су се Грудни, Хоти и Кастрати све од минулог рата слободно кретали преко демаркационе линије пазарећи у Подгорици као у Скадру. Међутим, на глас да предстоји повлачење међудржавне границе, они су упозорили турску власт у Скадру да ће се томе свим силама супротставити. Немири и инциденти на демаркационој линији према

Зети и Подгорици нагло су се увећали. Неизвршење недавно потписаног протокола са Црном Гором Турци су образлагали и правдали побуном у Малесији. Опомињући на многа слична правдања приликом уступања или размјене територија послје Берлинског конгреса, црногорска влада је ово објашњење Турака третирала као пуки изговор. У циљу притиска како на турску власт тако и на сусједне Малисоре, црногорска влада је наредила забрану сваког саобраћаја између Подгорице и Скадра.

Тешко је пало Турцима што се црногорска влада априла 1883. обратила силама потписницама Берлинског уговора да оне коначно ријеше црногорско-турско гранично питање. У ноћи силама министар Радоњић истиче да је међународна комисија рад на разграничењу 1881. одложила само због зимског времена. Задржавајући право суверенитета над мјестима која је ради лакшег споразума са Портом била спремна да уступи, а пошто се увјерила да не може постићи директан споразум са владом код које комплетно недостаје добре воље, црногорска влада је одлучила да питање разграничења са Турском врати на рјешавање концепту европских сила.

У самој ствари, формално скретање питања на међународни колосијек било је орачунато на то да се Турци опомену како би се такво посредовање избјегло. И управо је султан послао у Албанију Мустафа Асим-пашу са задатком да милом или силом уреди стање у Албанији како би са Црном Гором ријешили питање границе. Чим је стигао, Мустафа паша је на своју молбу почетком маја 1883. дошао у Ријеку Црнојевића на разговор са књазом Николом. У име султана, мушир је предложио књазу: 1) да осим села Матагуж уступи Турској још неколико километара квадратних земљишта у граничном појасу зетске равнице; 2) да пошаље у Цариград једног пуномоћника који би лично са султаном разговарао о утврђивању заједничке границе и 3) да књаз прије или послје предстојећег пута у Москву на крунисање цара Александра III успутно посјети султана у Цариграду. Књаз Никола је султану поручио: 1) да о територијалним уступцима не може бити говора, јер је питање границе његова влада предала у надлежност европским силама; 2) иначе је одлучио да у Цариград пошаље свога сталног дипломатског заступника и 3) што се тиче позива да посјети Цариград, књаз љубазно захваљује султану на указаној части, али да ће се он, када се за то створе услови, султану представити директном посјетом а не успутно.

Да је Црна Гора уступила Турској тражених 700—800 хектара земље на рубу зетске равнице, Турци би далеко лакше неутралисали противљење сусједних Малисора. Ријеч је заправо о комплексу такозваних Црних земаља што су албанском племену Груди од давнине служиле као, поглавито, зимска испаша. Али баш из мотива да Црне земље остану при Црној Гори, књаз је и даље пријетио интернационалним рјешавањем питања. Међутим, билатерални контакти једнако су се наставили, при чему је црногорска

влада чврсто инсистирала да полазна основа за разграничење мора бити такозвана Гранвилова линија од јуна 1880. године.

У циљу споразума са црногорском владом, Порта се обратила руској влади да интервенише на Цетињу ради уступања оних „неколико“ километара квадратних земљишта како би се елиминисао отпор сусједних Малисора. Но, објашњење о противљењу Албанаца Руси су такође оцијенили као пуки изговор, јер да пред интересима Црне Горе и Турске као суверених држава — посебни интереси неколико албанских племена не могу доћи ни у какав обзир. Пресудно је било што су Руси упутили Турке да искористе предстојећи боравак књаза Николе у Москви, гдје ће бити омогућено да се са њим састане заступник султана.

Озбиљно су Турци схватили поруку из Петрограда, па су ријешили да среде стање у Малесији. Упутили су Хавиз пашу са одредом од 4,5 хиљада војника, који су размјештени од Кастрата до брда Шипчаника надомак Подгорице. Малисори су дигли буну; јуна 1883. дошло је до неколико крвавих окршаја између малисорских Кастрата, Груда и Хота и царске турске војске. Најприје су Кастрати, а затим Груди и Хоти потучени и растјерани.

Црногорска влада је интензивно пратила догађаје у сусједној Малесији, а правила се као да им не придаје никакву важност; чврсто је црногорска војска контролисала границу, односно демаркациону линију према Малесији, онемогућујући сваки инцидент или провокацију са црногорске али и са друге стране. Тако је то било док су Турци умиривали Малисоре.

Јуна 1883. књаз Никола је био у Москви, на крунисању цара Александра III. Гушењем малисорске буне Турци су створили услове за преговоре о разграничењу. У Москви су аранжирани разговори књаза Николе са заступником султана на крунидбеној свечаности Сервер-пашом. Посредовао је руски амбасадор у Цариграду Нелидов, залажући се код обје стране да запоставе мучну прошлост, да сагледају заједничке интересе настале послје Берлинског конгреса и пронађу пут у споразуму. Уз одређено јемство руске владе, у Москви је договорена скорашња посјета књаза Николе султану.

Бродом који је послао султан, књаз Никола је средином августа 1883. отпутовао из Котора у Цариград. Свечани пријем, богати дарови, посјета васељенском патријарху, султанов Орден Османлије за књаза и други ордени за чланове његове пратње — испунили су књажев боравак задње недјеље августа 1883. на Босфору.

Што се тиче главнога посла књажева доласка у Цариград, султан Абдул Хамид је првих дана давао ласкаве али неодређене изјаве о својој жељи да се регулише турско-црногорско гранично питање. Али како је залагањем руске владе књажева посјета Цариграду аранжирана управо у Москви, амбасадор Нелидов је, у име руског императора, учинио демарш код султана за ствар

црногорске границе, озбиљно опомињући да је била жеља самога султана да баш руска влада допринесе томе да књаз овамо дође, па да би његова влада веома лоше гледала ако би се књаз вратио без одређеног рјешења о граници са Турском. Било је то европско питање, скренуо је пажњу руски амбасадор, а они су помогли да то питање постане само турско-црногорско. У најбољем је интересу како Црне Горе тако и Турске да граничном питању сачувају његов билатерални карактер, и да у циљу његова рјешења искористе боравак књаза Николе у Цариграду — препоручио је руски амбасадор.

Није било узмицања, већ је султан наложио овом министру војске Хусеин Хусни-паши, иначе бившем валији скадарском и уједно главном експоненту Призренске лиге, да са црногорским министром иностраних дјела војводом Станком Радоњићем размотри питање заједничке границе двије државе. Заступници двије стране лако су се споразумјели о граничној линији од Скадарског језера до Градишта сјеверно од Подгорице — потврђујући споразум постигнут протоколом од 10. јануара 1883. године на Цетињу Међутим, преговори о линији око Плава и Гусиња ишли су доста тешко; постигнута је некаква основица договора, али не баш прецизна. У документу се процес вербале граница од тачке Градиште управља се на сјевер такозваном Гранвиловом линијом на Суку грудску преко Скала Смедец на Крш Костић, Вилу и преко језерца Рикавац на Планиницу; одавде граница креће на исток преко Крша Бегун на планину Сточицу; од Сточице као граница се узима линија такозваног Цариградског меморандума од 12. априла 1880 — када су европске владе посредовале да се умјесто Плава и Гусиња Црној Гори уступи територија албанских племена Груда и Хота источно од Подгорице; линија се потом управља на планину Мокру али веома кривудава, јер се примјењује начело да раздваја хришћанска села која припадају Црној Гори од муслиманских која остају Турској; од Мокре, која углавном припада Црној Гори, граница има да слиједи линију утврђену Берлинским уговором, то јест поред Берана до Мојковца и даље ријеком Таром до тромеђе у Шћепан-Пољу.

Турци су прихватили ову линију, али уз услове: 1) да њима припадну „доминирајући висови“ на обијема странама Лима; 2) да им се остави слободан пут од Пећи и од Плава и Гусиња долином Лима, преко црногорске територије, до Берана; 3) да се Турској остави извјесна мала територија у рејону планине Сточице, што се на карти показује као разлика између линије назначене по аранжману од 12. априла 1880. и оне према Гранвиловој ноти од 26. јуна 1880; 4) да се Али-паши Шабанагићу — Гусињу осигурају његова приватна добра у долини Лима, која су још од васојевићког устанка 1875. године у границама Црне Горе.

Компромис није изведен на чистину, пошто је особито турски услов да њима припадну „доминирајуће тачке“ у појасу границе око ријеке Лима био у потпуном нескладу са стварном ситуацијом,

јер је тај брдски комплекс Црна Гора и фактички и формално посједовала још од године 1875. Зато су на инсистирање књаза Николе министар иностраних дјела Радоњић и Нусрет паша — „раде избјегавања сваког неспоразума“ — саставили други документ — протокол од (29) 31. VIII 1883. Њиме се одређује да сва хришћанска села остану Црној Гори, а муслиманска Турској. Ово практично значи да се став из *proces verbale* да Турској припадну „доминирајући висови“ у долини Лима анулира, али се то у овоме протоколу не каже изричито. Контроверза је формално остала, па ће свака страна моћи да се позива на документ који њој одговара.

Средином септембра 1883. у Скадру се састала црногорско-турска комисија за разграничење. На почетку рада шеф црногорских комесара био је министар војни војвода Илија Пламенац, а турских већ познати повјереник султана Мустафа Асим паше. Имајући да практично на терену аплицирају протокол закључен 10. I 1883. године на Цетињу, комесари су се брзо споразумјели о граничној линији од Скадарског језера, односно од ушћа Гостиљског потока до Градишта, па и нешто даље према Гусињу — до врха Планинице. Углавном, то је линија назначена у Берлинском уговору, с тим што је Црна Гора препустила Турској села Матагуж и Владњу у Зети. Одмах затим постављени су и гранични знаци. Разграничење на овом, геополитички најважнијем сектору источно и сјеверно од Подгорице, било је од изузетног значаја: распршена је свака илузија о нелегитимности или привремености нове, проширене, државне формације Црне Горе; афирмисана је чињеница о једном пуноправном члану европске заједнице држава. На даље разграничење, иако такође важно, могло се са више стрпљења чекати.

У два маха, новембра и децембра 1883, радила је у Андријевици црногорско-турска комисија на челу са војводом Симом Поповићем и Мустафа Асим-пашом, покушавајући да прецизира границу на сектору Плава и Гусиња. Противурјечни документи потписани у Цариграду стимулисали су различите интерпретације: Турци су инсистирали на одредби гдје се констатује да „доминирајући висови“ у долини Лима треба да припадну њима, а заобилазили су онај „протокол“ на коме инсистира црногорска страна — да ће граница између хришћанских и муслиманских села бити обиљежена њиховом комуналном границом“, што значи да „доминирајуће тачке“ имају припасти Црној Гори. Ипак су Турци схватили нелогичност своје позиције, па су прибјегли једном не-обичном резонувању: да они инсистирају само на политичкој међудржавној граници, а да ће становници дотичних хришћанских села задржати право својине и преко те границе, што значи својину на „доминирајуће тачке“ у оквиру њихова „комуналног атара“ Међутим, Црној Гори није било нужде да од готовине

прави вересију, пошто је она све то што тражи да јој се потврди повлачењем границе према Плаву и Гусињу већ чврсто посједовала.

До неспоразума је дошло и око полимског села Ржанице. Од свега 200 душа Ржаница је додуше имала муслиманску већину, али се та територија потпуно уклињује између сусједних хришћанских села Мурине, Машнице и Велике. Црногорски комесари су образлагали да је у интересу природности границе, а заправо да би се уклонили разлози и околности који неминовно стимулишу граничне инциденте, међусеоске и међуплеменске сукобе, да то село мора припасти Црној Гори, а Турској би се тај уступак компензирао на другоме мјесту. Турци су, међутим, упорно остали на принципу раздвајања муслиманског од хришћанског становништва, па ће Ржаница, као цеп увучена у црногорску територију, остати њима.

Застој у раду црногорско-турске комисије за разграничење тумачио се на Цетињу противљењем албанских племена која живе нешто даље од границе и врше притисак на Албанце у сусједству Црне Горе, а који иначе имају интереса да се питање границе што прије ријеши. На сваки начин, повлачење међудржавне границе кроз једну типично племенску област неизбјежно је водило пограничним сукобима. На примјер, у крвавим расправама између Руговаца и Васојевића, које нијесу престајале све до балканског рата, пало је преко 200 жртава.

Прекинути јануара 1884, преговори о разграничењу обновљени су јуна 1884. године. Турци су се „великодушно“ одрекли такозваних „доминирајућих тачака“ у Горњем Полимљу, а село Ржаницу понудили су у замјену за троструко веће село Велику. Граница би заиста била исправљена, али толику цијену Црна Гора није хтјела платити. Натезања је прекинуо Султан Абдул Хамид, интонирајући као ултиматум своју „последњу ријеч“ да Ржаница као претежно муслиманско насеље остане Турској, а „доминирајуће висове“ у интересу пријатељства са књазом Николом он препушта Црној Гори.

Резултат султанова „ултиматума“ био је уговор његових ађутаната Нусрет-паше и Дервиш-паше са црногорским послаником у Цариграду Бакићем, који су потписали 9/21. XII 1884. године. Назначено је да се гранична линија управља од врха Планинице на Дрецин усов, Борову главу, Томов камен, Силијеву главу, Баљасту главу, па на врх брда Голеш; од ове тачке граница иде комуналном линијом између села Мурине које остаје Црној Гори и села Пепића које остаје Турској; даље се граница повија између црногорских села Машнице и Велике остављајући Ржаницу Турској; обилазећи затим Велику, граница иде на Чакор, па на планину Мокру; од Мокре, тачно према опису у 28. тачки Берлинског уговора, црногорско-турска граница у дугачком потезу иде поред Берана до Мојковца и ријеком Таром до тремеће са провинцијама окупираним од Аустро-Угарске Босном и Херцеговином.

Обиљежавање границе на овоме сектору настављено је септембра 1885. Мјешовита комисија је поставила граничне знаке од врха Планинице до села Велике. Али је рад одједном прекинут — Турци су нашли изговор да село Бјелуха, у сусједству Велике, има да припадне њима. Прави разлог био је заправо то што је Мустафа паша своја четири пратећа батаљона морао хитно упутити у Нови Пазар. Пребацивање војске са мјеста разграничења било је диктирано потребом предислокације османских трупа на Балкану у вези са превратом у Пловдиву. А разграничење Црне Горе и Турске, особито на сектору Плава и Гусиња, због пријетећег држања тамошњег муслиманског становништва — без присуства јачег одреда турске војске није било могуће обавити.

Међутим, ангажовање Турске око бугарске кризе олакшаће Црној Гори да сама успостави границу на Тари код Мојковца. Наиме, након што су Турци октобра 1878. предали Колашин, Муслимани Поља Колашинских супротставили су се Црној Гори. У афери око Плава и Гусиња, Црна Гора је трпјела узурпацију релативно мале али економски и стратегијски значајне територије Поља Колашинских. То се наставило и у годинама опште „разграђености“ црногорско-турске границе. Но, интензивним насељавањем оусједних Морачана и Ровчана у Колашину и околини створило се крваво крајиште свакодневних сукоба са Муслиманима који су се задржали у Пољима. Трајало је то све до ноћи 23/24. марта 1886, када су батаљони морачки и ровачки, тобоже мимо овлашћења Цетиња, упали у Поља Колашинска, а Муслимани, пруживши доста слаб отпор, утекли преко Таре. Насилно присаједињење Поља Колашинских Црној Гори, у Цариграду је одмах произвело велико узбуђење. Ипак су се духови брзо смирили; већ након 15 дана султан је поручио књазу Николи да због „малог“ граничног неспоразума њихово пријатељство неће ослабити.

Већ маја 1886. капетан Колашина и кајмекан Берана споразумјели су се о граничној линији од Мојковца до Берана. Али озлојеђени муслимански емигранти из Колашина и Поља Колашинских чинили су тешке оружане испаде, спречавајући да се на томе сектору оконча посао око обиљежавања границе.

Преостали дио црногорско-турске границе коначно је прецизиран и обиљежен августа 1887 године. Постављени су гранични знаци од полимског села Новшићи, затим око Велике, преко Мокре, поред Берана, те на Бјеласицу, Шишко језеро и Мојковац.

Црногорско-турска граница прошла је највећим дијелом кроз крајеве племенских друштвених структура, па ће проблеме и односе који из тога произлазе, након званичног разграничења, Црна Гора и Турска рјешавати углавном као спорове локалног значаја.